

ΑΘΕΙΣ πρό πολλῶν ἐτῶν εἰς τὴν Διοικητικὴν ὑπηρεσίαν ἐνησχολήθην εἰς τὴν μελέτην τῶν συγγραμμάτων, αἵτινες ἐσπούδασαν τὴν μόρφωσιν τῶν Πολιτικῶν Κοινωνιῶν, καὶ ἐξέθεσαν ἐπιστημονικῶς τὰς ἀρχὰς ἐφ' ὧν βασίζεται τῶν διαφόρων Πολιτειῶν ὁ ὀργανισμὸς, ὡς καὶ τοὺς κανόνας καθ' οὓς σχηματίζονται τὰ ποικίλα τῶν Κυβερνήσεων εἶδη.

Μεταξὺ δὲ τῶν συγγραμμάτων τὰ ὅποια καταγινόμενος εἰς τὰς ἐρεῦνας ταύτας διήλθον, ἐπέστηκεν ἰδίως τὴν προσοχὴν μου τὸ ἐν Παρισίῳ κατὰ τὸ ἔτος 1823 ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Βαρῶνος Βωζούρ, ἀρχαίου μέλους τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ Ναπολέοντος, καὶ ἐπιγραφόμενον: *Θεωρία τῶν Κυβερνήσεων ἢ ἀπλὴ ἐκθεσις τοῦ τρόπου καθ' ὃν δύνανται αὗται ἐν τῇ παρούσῃ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ καταστάσει νὰ διοργανισθῶσι καὶ συντηρηθῶσι.*

Ἡ ἱστορικὴ συνάμα καὶ ἐπιστημονικὴ μέθοδος τοῦ Συγγραφέως, ἡ βαθεῖα τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν γνῶσις αὐτοῦ, ἡ ἀναλυτικὴ καὶ σαφὴς ἐκθεσις τῶν κοινωνικῶν φαινομένων, καθὼς ἡ κριτικωτάτη καὶ ἐντελὴς ἀμερόληπτος αὐτῶν ἐκτίμησις μοι ἐφάνησαν προσόντα μεγάλῃ διδόντα ἀξίαν εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦτο δι' ὃν λόγον ἐπανειλημμένως τὸ ἐμελέτησα καὶ διὰ νὰ ὠφεληθῶ περισσότερον ἀπὸ τοῦ καρποῦ τῆς μελέτης μου ἐπεχείρησα τὴν μετάφρασιν αὐτοῦ.

Τὸ ἔργον μου δὲν ἦτο προωρισμένον διὰ τὴν δημοσιότητα, ὡς γινόμενον πρὸς ἰδίαν ἐμοῦ χρῆσιν· καὶ ἂν δὲν προύρετό μοι παρὰ φίλων τινῶν λαθόντων γνῶσιν αὐτοῦ δὲν ἔθελ' ἀποφασίσαι νὰ τὸ φέρω εἰς φῶς ἕνεκα τῆς συστολῆς τὴν ὁποῖαν οὔτε πᾶς τις αἰσθάνεται ὅταν κατὰ πρῶτον ἀναδέχεται καιροφανῆ δι' αὐτὸν ἀγῶνα. Ἀλλ' αἱ γενόμεναί μοι παρτηρήσεις ὅτι τὸ ἔργον ἀδύνατον νὰ κατασταθῇ κοινοφελές διὰ τῆς διαδόσεως τῶν ἐμπεριεχομένων πολυτίμων διδασκαλιῶν εἰς μέγα μέρος τῶν ὁμογενῶν μου, οἵτινες διὰ τῆς συμμετοχῆς τῶν εἰς τὰ διάφορα δημόσια λειτουργήματα ἢ εἰς τὰ Νομοθετικὰ Σώματα δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τῆς ἀρτιπυχοῦς πολιτείας μας τὴν μόρφωσιν καὶ διοργάνωσιν, ἀρεῖλον τοῦ πνεύματός μου πάντα δισταγμόν.

Ἡ μέθοδος τοῦ Συγγραφέως εἶναι, ὡς προείπον, ἀπλουσιτάτη, ἀρχεται ἀπὸ τῆς ἀνθρωπότητος τὸν προορισμὸν εἰς ἐπίτευξιν τοῦ ὁποίου καταλλήλोटτον θεωρεῖ μέσον τῶν πολιτικῶν κοινωνιῶν τὴν μόρφωσιν· θέτει ἀκολουθῶς τὰς βάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ στηρίζηται πᾶσα πολιτεία καὶ πᾶσα Κυβέρνησις· μετὰ ταῦτα δὲ ἐξιστορεῖ μὲ ἱκανὴν λεπτομέρειαν τῶν ἀρχαίων πολιτευμάτων τὰ διασημότερα, ἦτοι τὸ τῆς Σπάρτης τὸ τῶν Ἀθη-

νῶν καὶ τὸ τῆς Ῥώμης, καὶ ὑποδεικνύων ἑκάστου αὐτῶν τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὰ ἐλαττώματα τελειώνει τὸ πρῶτον μέρος τοῦ Συγγραμματος δι' ἐπορευσατάτω παραλληλισμοῦ· τὸ δὲ δεύτερον μέρος περιέχει τὴν θεωρίαν τῶν νεωτέρων Κυβερνήσεων τὰ συστατικὰ ἐκείτης αὐτῶν στοιχεῖα καὶ ὁδηγίας, προσφόρους εἰς τὸν καταλλήλोटτον ὀργανισμὸν καὶ τὴν ὅσον ἐνεστὶ μεγαλητέραν διάρκειαν παντὸς πολιτεύματος.

Εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ πρόοδος τῶν ἱστορικῶν γνώσεων τοσαῦτα μᾶς ἔδωκε μαθήματα, δὲν εἶ·αι πλέον συγχωρημένον ν' ἀποφαίνεται τις δογματικῶς ὅτι ὁποιοδήποτε εἶδος πολιτεύματος εἶναι ἀπολύτως καλόν ἢ κακόν· ἀλλ' ἐφαρμόζοντες καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν ἐπιστήμην τὴν ὑπὸ τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας ἐφευρεθῆσαν ἐκλεκτικὴν μέθοδον, ὀρεῖλουσι καὶ οἱ Δημοσιογράφοι πρὶν δογματίσωσι, καὶ οἱ νομοθέται πρὶν συστήσωσι μίαν πολιτείαν νὰ ἐριυνήσωσι καὶ τὴν χώραν καὶ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα αὐτῶν, εἰ·αι θέλωσι τὴν ἐπιτυχίαν ἔργου ἐπωφελοῦς συνάμα καὶ διαρκοῦς· διὸ καὶ τὸ θεωρητικῶς ἐκλαμβανόμενον ὡς τέλειον πολίτευμα δύνανται νὰ ᾔ·αι λίαν ἀκατάλληλον δι' ἑ·αι ἔθνος εἰς μίαν ὀρισμένην ἐποχὴν. Πᾶν εἶδος λοιπὸν πολιτείας ὑπογραμμὸν ἔχον τὴν δικαιοσύνην καὶ εὐημερίαν τοῦ ἔθνους συντελοῦν, εἶ·αι καλόν· ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ μικτὰ εἶδη τῶν Κυβερνήσεων, τὰ ὅποια ἰδίως οἱ νεώτεροι ἐτελειοποιήσαν· εἶ·αι τὰ προσφορώτερα εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῶν δικαιωμάτων ὅλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων αἵτινες ἴτην πρέπει νὰ λαμβάνωσι προστασίαν ἀπὸ τοὺς Νόμους, διότι ἄλλως ὅταν ἡ μὲν καταπιέζεται ἀπὸ τὴν δὲ, ἡ δικαιοσύνη ἐκλείπει, καὶ ἄνευ ταύτης ἀδύνατος καθίσταται καὶ τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας ἡ ἐπιτυχία καὶ τῆς ἐσωτερικῆς εἰρήνης ἡ διατήρησις.

Ἡ συνοπτικωτάτη αὕτη ἐκθεσις τινῶν ἐκ τῶν ἰδεῶν τὰς ὁποίας ἠκολούθησεν ὁ Συγγραφεὺς εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ πονήματός του ἐλπίζω ὅτι θέλει τὸ συστήσει εἰς τὴν περιέργειαν τῶν ὀρεσκομένων εἰς τὰς σπουδαίας μελέτας καὶ αὐτῶν τὴν συνδρομὴν ἐπικαλοῦμαι, οὐ·αι πρὸς κερδοσκοπίαν ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ ἐπαρκέσω εἰς τὰς ἀναγκαίας διὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου δαπάνας.

Τὸ σύγγραμμα διαιρεῖται εἰς δύο τόμους ὧν ἕκαστος τιμᾶται δραχμῶν πέντε πληρωτέων συνάμα μὲ τὴν παραλαβὴν αὐτοῦ.

ἐν Ἀθήναις τὴν 21. Ὀκτωβρίου 1850

I. Δ. ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ